

Βρυξέλλες, 16.11.2022
COM(2022) 636 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ενίσχυση του χώρου Σένγκεν με την πλήρη συμμετοχή της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας
και της Κροατίας στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα**

I. Εισαγωγή

Ο χώρος Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα (στο εξής: χώρος Σένγκεν) είναι ένα από τα πλέον εμβληματικά επιτεύγματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και μία από τις πιο απτές εκδηλώσεις του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής, που δίνει ώθηση στην οικονομία και ενώνει τους Ευρωπαίους πέραν των εσωτερικών συνόρων.

Αυτό που ξεκίνησε ως διακυβερνητικό εγχείρημα μεταξύ πέντε κρατών μελών το 1985 — Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο — επεκτάθηκε σταδιακά σε επτά στάδια διεύρυνσης και αποτελεί σήμερα τον μεγαλύτερο χώρο ελεύθερης κυκλοφορίας στον κόσμο. Τα οφέλη από την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων παραμένουν σήμερα τόσο ισχυρά όσο και το 1985. Ο χώρος Σένγκεν αποτελεί πραγματικότητα για εκατομμύρια ανθρώπους: κάθε μέρα, περίπου 3,5 εκατομμύρια άτομα διασχίζουν τα εσωτερικά σύνορα για να εργαστούν, να σπουδάσουν ή να επισκεφθούν οικογένειες και φίλους. Ο χώρος Σένγκεν ενίσχυσε τη συλλογική μας ασφάλεια, δίνοντας τη δυνατότητα στις αρχές των κρατών μελών να συνεργάζονται στενά. Πέραν αυτού, ο χώρος Σένγκεν έχει σχεδιαστεί ώστε να αποτελεί το θεμέλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ενιαίας αγοράς της στο σύνολό της. Στις τρέχουσες δύσκολες γεωπολιτικές και οικονομικές συνθήκες, ένας πλήρως λειτουργικός και ολοκληρωμένος χώρος Σένγκεν έχει καθοριστική σημασία για τη σταθερότητα, την ανθεκτικότητα και την ανάκαμψη.

Σήμερα, ο χώρος Σένγκεν περιλαμβάνει 26 χώρες και εκτείνεται σε περισσότερα από 4 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα με πληθυσμό σχεδόν 420 εκατομμυρίων ατόμων. Στον χώρο Σένγκεν συμμετέχουν 22 κράτη μέλη της ΕΕ. Από τα υπόλοιπα κράτη μέλη, όλα πλην ενός υποχρεούνται και δικαιούνται να προσχωρήσουν στον χώρο Σένγκεν μόλις εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις. Τέσσερα από τα υπόλοιπα πέντε κράτη μέλη, δηλαδή η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία δεσμεύονται ήδη εν μέρει από το κεκτημένο του Σένγκεν, αλλά οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα με τα εν λόγω κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη αρθεί. Η Ιρλανδία συμμετέχει σε ορισμένα σημαντικά μέρη της αρχιτεκτονικής του Σένγκεν, με εξαίρεση το κεκτημένο που αφορά τα εξωτερικά σύνορα και την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Υπάρχουν τέσσερις χώρες που δεν είναι κράτη μέλη της ΕΕ: η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία, οι οποίες έχουν υπογράψει, καθεμία χωριστά, συμφωνίες με την Ένωση σχετικά με τη σύνδεση με την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν και, ως εκ τούτου, αποτελούν επίσης μέρος του χώρου Σένγκεν. Με την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Κροατία, ο χώρος Σένγκεν θα αυξηθεί σε 4,5 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα με πληθυσμό 450 εκατομμυρίων ατόμων.

Το κεκτημένο του Σένγκεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του νομικού πλαισίου της ΕΕ, με σημαντικές υποχρεώσεις και ευθύνες, τις οποίες πρέπει να αποδέχονται πλήρως όλα τα νέα κράτη μέλη ως υποψήφια για προσχώρηση¹. Ειδικότερα, πρέπει να είναι προετοιμασμένα και να έχουν την ικανότητα να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα εξωτερικά σύνορα εξ ονόματος όλων των άλλων κρατών Σένγκεν και να εκδίδουν ομοιόμορφες θεωρήσεις Σένγκεν. Πρέπει

¹ Άρθρο 7 του πρωτοκόλλου αριθ. 19 που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

να έχουν την ικανότητα να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου σε άλλα κράτη και να μπορούν να συνδέονται και να χρησιμοποιούν τα σχετικά συστήματα πληροφοριών, όπως το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, με στόχο τη διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας μετά την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Τέλος, πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητες αυτές σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων.

Πέρα από την εκπλήρωση αυτών των απαιτήσεων, η πλήρης εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν βασίζεται στην ομόφωνη έγκριση όλων των άλλων κρατών μελών που εφαρμόζουν πλήρως το κεκτημένο του Σένγκεν. Στο πλαίσιο αυτό, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος και πρόσφατα ελήφθησαν σημαντικά πολιτικά μέτρα προς υποστήριξη της πλήρους εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Κροατία. Η προσπάθεια αυτή υποστηρίζεται σθεναρά από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αποτελεί βασική προτεραιότητα για την τσεχική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον, η διαδικασία αξιολόγησης Σένγκεν για την αξιολόγηση της ετοιμότητας προσχώρησης στον χώρο Σένγκεν βρίσκεται σε εξέλιξη για την Κύπρο². Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν στην Κύπρο θα τεθεί σύντομα σε λειτουργία και η διαδικασία αυτή θα επαληθευτεί με ειδική αξιολόγηση Σένγκεν το 2023.

Η παρούσα ανακοίνωση καταγράφει το αξιολογικό ιστορικό επιτευγμάτων της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, καθώς και της Κροατίας όσον αφορά τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για να εξασφαλιστεί ότι πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων των σχετικών μερών του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως ορίζεται στις αντίστοιχες πράξεις προσχώρησής τους του 2005 και του 2011. Το Συμβούλιο καλείται να λάβει τις απαραίτητες αποφάσεις χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση ώστε να επιτρέψει στις τρεις αυτές χώρες που δεν ανήκουν ακόμη πλήρως στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα να προσχωρήσουν σ' αυτόν.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Ένωση είναι έτοιμη για μια τέτοια ιστορική απόφαση. Οι κοινές προσπάθειες που καταβλήθηκαν τα τελευταία χρόνια έχουν καταστήσει τον χώρο Σένγκεν ισχυρότερο και ανθεκτικότερο. Ο προσφάτως θεσπισθείς κύκλος διακυβέρνησης Σένγκεν παρέχει όλα τα εργαλεία που απαιτούνται για την τακτική αξιολόγηση της κατάστασης του Σένγκεν, μεταβαίνοντας από το διοικητικό πλαίσιο στην κοινή πολιτική διακυβέρνηση και ευθύνη. Το Συμβούλιο Σένγκεν και το φόρουμ Σένγκεν διευκολύνουν τον διαφανή και εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών. Ο νέος και ενισχυμένος μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, στον οποίο θα υπόκεινται η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Κροατία αμέσως μετά τη λήψη των αποφάσεων για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν, θα εξασφαλίσει τον έγκαιρο εντοπισμό τυχόν ελλείψεων και τον προσδιορισμό διορθωτικών μέτρων.

² Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2 της πράξης προσχώρησης του 2003, ορισμένες διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν εφαρμόζονται ήδη στην Κύπρο από την ημερομηνία προσχώρησης. Στις 28 Μαΐου 2019 η Κύπρος δήλωσε την ετοιμότητα και τη δέσμευσή της να εφαρμόσει όλα τα μέρη του κεκτημένου του Σένγκεν και να υποβληθεί στις αξιολογήσεις του Σένγκεν, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών συνθηκών της Κύπρου, στο μέτρο του δυνατού, όπως αναγνωρίζονται στο πρωτόκολλο αριθ. 10 της πράξης προσχώρησης του 2003.

Ως εκ τούτου, αυτή η όγδοη διεύρυνση του χώρου Σένγκεν θα επιβεβαιώσει και θα ενισχύσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη και ενότητα μεταξύ των κρατών μελών επί των οποίων έχει οικοδομηθεί ο χώρος Σένγκεν, καθώς και θα συμβάλει στη συνεχή προσαρμογή και προώθηση αυτού του θεμελιώδους εγχειρήματος.

II. Αξιόλογο ιστορικό επιτευγμάτων της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Κροατίας

Από το 2011 η Επιτροπή έχει διατυπώσει επανειλημμένα την άποψη ότι η Βουλγαρία και η Ρουμανία είναι έτοιμες να ενταχθούν στον χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Το ίδιο ισχύει και για την Κροατία από το 2019. Η Επιτροπή έχει προτρέψει ενεργά το Συμβούλιο³ να λάβει τις αποφάσεις που θα επιτρέψουν στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Κροατία να ενταχθούν στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Την ίδια δέσμευση έχει αναλάβει και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε πολλές περιπτώσεις⁴.

Εδώ και χρόνια, τα εν λόγω κράτη μέλη έχουν συμβάλει σημαντικά στην εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια των μεταναστευτικών κρίσεων, των περιορισμών της πανδημίας και, πιο πρόσφατα, όταν βρέθηκαν αντιμέτωπα με τις άνευ προηγουμένου συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση όλων των αξιολογήσεων Σένγκεν, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Κροατία έχουν τη θεμιτή προσδοκία να ενταχθούν πλήρως στον χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Η πρόσφατη εθελοντική διερευνητική αποστολή στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, καθώς και η τελευταία νέα επίσκεψη στην Κροατία και τα επιτεύγματά της όσον αφορά την παρακολούθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα επιβεβαιώνουν με αποφασιστικό τρόπο ότι οι χώρες αυτές εξακολουθούν να πληρούν αποτελεσματικά τα αυστηρά πρότυπα Σένγκεν και έχουν αποδείξει ότι διαθέτουν υποδειγματικό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά την εφαρμογή. Μολονότι τα εν λόγω κράτη μέλη εφαρμόζουν ενεργά το μεγαλύτερο μέρος του κεκτημένου του Σένγκεν⁵, δεν απολαμβάνουν τα πλήρη οφέλη που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στον χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα.

Λόγω της στρατηγικής γεωγραφικής τους θέσης, η **Βουλγαρία**, η **Ρουμανία** και η **Κροατία** διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διασφάλιση των κοινών εξωτερικών συνόρων μας και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφάλειας και ευημερίας, όπως φάνηκε από τις πρόσφατες κρίσεις. Διαθέτουν δε όλα τα εργαλεία, τις δομές και τις διαδικασίες που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση της διέλευσης των εξωτερικών συνόρων, καθώς και των πιθανών απειλών κατά της ασφάλειας στα εν λόγω

³ Βλ. για παράδειγμα την έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2022.

⁴ Βλ. ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018/2092(INI) της 11.12.2018 και το τελευταίο ψήφισμα 2022/2852(RSP) της 18.10.2022, καθώς και την ψηφοφορία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10.11.2022 υπέρ της προσχώρησης της Κροατίας στον χώρο Σένγκεν.

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2 της πράξης προσχώρησης του 2005, η Βουλγαρία και η Ρουμανία δεν εφαρμόζουν ακόμη τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως ενσωματώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις πράξεις που βασίζονται σε αυτό ή σχετίζονται άλλως με αυτό, οι οποίες δεν αποτελούν μέρος του πρωτοκόλλου αριθ. 17 του Συντάγματος σχετικά με το κεκτημένο του Σένγκεν ή σχετίζονται άλλως με αυτό και απαριθμούνται στο παράρτημα II της πράξης προσχώρησης του 2005. Ωστόσο, μετά την ολοκλήρωση των αξιολογήσεων το 2011, η Βουλγαρία και η Ρουμανία έχουν συμμετάσχει ενεργά στην ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν.

σύνορα, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν στην αντιμετώπιση του σοβαρού εγκλήματος με διασυνοριακή διάσταση. Οι χώρες αυτές επιδειξί επίσης υψηλό επίπεδο δέσμευσης για την εξασφάλιση αποτελεσματικής αντιμετώπισης της μεταναστευτικής πίεσης και των συναφών προκλήσεων, αναπτύσσοντας ισχυρή συνεργασία με τους κοντινούς γείτονές τους. Επιπλέον, σύμφωνα με τον νέο κανονισμό για την αξιολόγηση Σένγκεν⁶, τα κράτη μέλη για τα οποία έχει εκδοθεί απόφαση του Συμβουλίου σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν πρέπει να εφαρμόζονται πλήρως, αξιολογούνται το αργότερο ένα έτος από την ημερομηνία πλήρους εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν στα εν λόγω κράτη μέλη⁷. Αυτό ισχύει για τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Κροατία μετά την έκδοση των αντίστοιχων αποφάσεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της πράξης προσχώρησης του 2005⁸, η Βουλγαρία και η Ρουμανία ολοκλήρωσαν επιτυχώς τις αντίστοιχες διαδικασίες αξιολόγησης Σένγκεν το 2011. Η διαδικασία ξεκίνησε το 2009 και όλα τα σχετικά μέρη του κεκτημένου αξιολογήθηκαν διεξοδικά σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διαδικασίες. Το Συμβούλιο αναγνώρισε την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης σε δύο χωριστά συμπεράσματα του Συμβουλίου της 9ης Ιουνίου 2011⁹. Το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία έλαβε θετική γνώμη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 8 Ιουνίου 2011¹⁰. Παρά το θετικό αποτέλεσμα και την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης Σένγκεν, για περισσότερα από έντεκα έτη δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία και σχετικά με την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά τους σύνορα.

Δεδομένου ότι οι διαδικασίες αξιολόγησης για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία ολοκληρώθηκαν το 2011 και ότι ο κανονισμός για τον μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν δεν επιτρέπει την επανέναρξη της επίσημης αξιολόγησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, αμφότερες οι χώρες, με σκοπό την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σε ένδειξη αναγνώρισης της ανάπτυξης του κεκτημένου του Σένγκεν κατά

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/922 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 (ΕΕ L 160 της 15.6.2022, σ. 1).

⁷ Άρθρο 23 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/922 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013.

⁸ Βάσει του άρθρου 4 παράγραφος 2 της πράξης προσχώρησης του 2005 και κατόπιν των δηλώσεων ετοιμότητας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας του 2007 και του 2008 για την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης Σένγκεν (Ρουμανία: έγγραφο του Συμβουλίου 10611/07 της 8ης Ιουνίου 2007· Βουλγαρία: έγγραφο του Συμβουλίου 6145/08 της 25ης Ιανουαρίου 2008).

⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης της κατάστασης ετοιμότητας της Ρουμανίας για την εφαρμογή όλων των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν (έγγραφο του Συμβουλίου 9166/11 της 9ης Ιουνίου) και συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης της κατάστασης ετοιμότητας της Βουλγαρίας για την εφαρμογή όλων των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν (έγγραφο του Συμβουλίου 9167/11 της 9ης Ιουνίου 2011).

¹⁰ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2011, σχετικά με το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας και στη Ρουμανία [14142/2010 — C7-0369/2010 — 2010/0820(NLE)].

την περίοδο που μεσολάβησε, εξέδωσαν κοινή δήλωση στις 2 Μαρτίου 2022 καλώντας, σε εθελοντική βάση, ομάδα εμπειρογνομόνων υπό τον συντονισμό της Επιτροπής, «να διασφαλίσει την εφαρμογή, μεταξύ άλλων, των τελευταίων εξελίξεων του κεκτημένου του Σένγκεν μετά την αξιολόγηση, εστιάζοντας στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και την αστυνομική συνεργασία».

Σε συμφωνία με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, οι οποίες επέδειξαν ευελιξία και προσήλωση, και κατόπιν αιτημάτων των κρατών μελών, το πεδίο της αποστολής διευρύνθηκε σημαντικά ώστε να καλύπτει όλα τα σχετικά στοιχεία του κεκτημένου του Σένγκεν, συμπεριλαμβανομένων των τελευταίων εξελίξεων από το 2011, με έμφαση στα εξωτερικά σύνορα και στην αστυνομική συνεργασία. Εξετάστηκαν επίσης η επιστροφή, το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις, καθώς και οι εξελίξεις στην πολιτική θεωρήσεων. Η αποστολή έλαβε υπόψη τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δεδομένων, και τη λειτουργία των αρχών που εφαρμόζουν τα σχετικά μέρη του κεκτημένου του Σένγκεν. Οι επισκέψεις πραγματοποιήθηκαν στη Ρουμανία (9 έως 11 Οκτωβρίου) και στη Βουλγαρία (12 έως 14 Οκτωβρίου 2022). Τα περισσότερα κράτη μέλη συνεισέφεραν στην αποστολή και η ομάδα απαρτιζόταν από 17 εμπειρογνώμονες κρατών μελών. Εκτός από τους πέντε εμπειρογνώμονες της Επιτροπής, στη διερευνητική αποστολή συμμετείχαν παρατηρητές από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), την Ευρωπόλ και τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εθελοντική διερευνητική αποστολή επιβεβαίωσε τα συμπεράσματα των ολοκληρωμένων διαδικασιών αξιολόγησης από το 2011 και αποκαλύπτει ότι η Βουλγαρία και η Ρουμανία όχι μόνο συνέχισαν να εφαρμόζουν το νέο κεκτημένο και τα νέα εργαλεία, αλλά ενίσχυσαν επίσης σημαντικά τη συνολική εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν σε όλες τις διαστάσεις του με ολοκληρωμένο τρόπο.

Η **Βουλγαρία**, η οποία γειτνιάζει με την Τουρκία, διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και στη διατήρηση υψηλού επιπέδου εσωτερικής ασφάλειας. Για τον σκοπό αυτόν, η Βουλγαρία έχει θέσει σε εφαρμογή ισχυρή διαχείριση των συνόρων, η οποία διασφαλίζει την ποιοτική επιτήρηση των συνόρων και συστηματικούς συνοριακούς ελέγχους. Όπως αποτυπώνεται στην έκθεση της διερευνητικής αποστολής, η Βουλγαρία ενθαρρύνεται να βελτιώσει περαιτέρω την εθνική εικόνα της κατάστασης εφαρμόζοντας πλήρως το κοινό υπόδειγμα ολοκληρωμένης ανάλυσης κινδύνου. Παρά τις υφιστάμενες εξωτερικές προκλήσεις, η Βουλγαρία ακολουθεί συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς δικαίωμα παραμονής και την πρόληψη των μη επιτρεπόμενων δευτερογενών μετακινήσεων. Δίνεται προτεραιότητα στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος με την εφαρμογή εργαλείων ενεργού διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την Ευρωπόλ και μέσω αυτής, καθώς και μέσω επιχειρησιακών συμφωνιών που έχει συνάψει η Βουλγαρία με γειτονικές χώρες, οι οποίες επιτρέπουν τη διασυνοριακή παρακολούθηση και καταδίωξη. Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν είναι καλά εδραιωμένο. Όσον αφορά τη λειτουργία των αρχών, η εθνική στρατηγική της Βουλγαρίας για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα και ενισχύεται από μέτρα πρόληψης και αυστηρές πειθαρχικές διαδικασίες. Η

Βουλγαρία απέδειξε επίσης ότι διαθέτει τις απαραίτητες δομές για τη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τη διασφάλιση της πρόσβασης σε διεθνή προστασία, την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης, καθώς και των απαιτήσεων προστασίας των δεδομένων για την εφαρμογή του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και την αστυνομική συνεργασία.

Η **Ρουμανία**, η οποία συνορεύει με τη Σερβία, την Ουκρανία και τη Μολδαβία, διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο συμβάλλοντας στην εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Υπάρχει υψηλής ποιότητας και ισχυρή διαχείριση των συνόρων, η οποία περιλαμβάνει επιτήρηση των συνόρων και συστηματικούς συνοριακούς ελέγχους, ενώ επίσης η διεθνής αστυνομική συνεργασία με τις γειτονικές χώρες λειτουργεί άρτια, όπως και η ιδιαίτερα ενεργός συνεργασία με τον Frontex. Διασφαλίζεται μια ολιστική προσέγγιση για τη διαχείριση της μετανάστευσης με δράσεις που υλοποιούνται και σε τρίτες χώρες. Η επιστροφή πραγματοποιείται ως δράση προτεραιότητας για την καταπολέμηση της αντικανονικής μετανάστευσης και των μη επιτρεπόμενων δευτερογενών μετακινήσεων, με αποτέλεσμα μια συνεκτική προσέγγιση για την επιστροφή και την επανεισδοχή. Η Ρουμανία διαθέτει εθνικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης και επιχειρησιακό σχέδιο για έκτακτες καταστάσεις, το οποίο ενεργοποίησε επιτυχώς η Ρουμανία για την αντιμετώπιση της ουκρανικής κρίσης. Επιπλέον, η Ρουμανία συμμετέχει σε αποτελεσματική και ενεργό διεθνή αστυνομική συνεργασία, ιδίως με την Ευρωπόλ. Η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων αποτελούν δύο προτεραιότητες για τις οποίες η Ρουμανία δραστηριοποιείται ιδιαίτερα. Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν έχει εδραιωθεί και πλέον απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για τη διασφάλιση της αναγκαίας αυτοματοποίησης της ροής εργασιών του SIRENE. Η Ρουμανία διαθέτει εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς και έχουν θεσπιστεί μέτρα κατά της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα στο πλαίσιο των ρουμανικών αρχών επιβολής του νόμου. Όσον αφορά τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η Ρουμανία διαθέτει αποτελεσματικές δομές που εγγυώνται την πρόσβαση σε διεθνή προστασία και την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης, καθώς και τις αναγκαίες δομές για την τήρηση των απαιτήσεων προστασίας των δεδομένων για την εφαρμογή του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και την αστυνομική συνεργασία.

Η επιτόπια ομάδα εμπειρογνομόνων παρουσίασε την έκθεση της αποστολής¹¹ στην Ομάδα «Θέματα Σένγκεν» του Συμβουλίου στις 26 Οκτωβρίου 2022 και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν είχε εντοπίσει ζητήματα όσον αφορά την εφαρμογή των τελευταίων εξελίξεων του κεκτημένου του Σένγκεν από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία και ότι αμφότερα τα κράτη μέλη εξακολουθούν να πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την πλήρη εφαρμογή όλων των σχετικών μερών του κεκτημένου του Σένγκεν. Τόσο η Βουλγαρία όσο και η Ρουμανία είναι έτοιμες να εφαρμόσουν πλήρως τον κώδικα θεωρήσεων και να εκδίδουν θεωρήσεις Σένγκεν από τη στιγμή της προσχώρησης. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την απόφαση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας να μετακινήσουν το αναγκαίο προσωπικό από τον τομέα της συνοριακής αστυνομίας των εσωτερικών συνόρων στα εξωτερικά σύνορα

¹¹ https://home-affairs.ec.europa.eu/bulgaria-and-romania-fact-finding-mission-report_en

μόλις αρθούν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα, ώστε να αντιμετωπιστεί η πιθανή αύξηση της αντικανονικής μετανάστευσης.

Η **Κροατία**, η οποία συνορεύει με τη Σερβία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και το Μαυροβούνιο διαδραματίζει εξίσου ουσιαστικό ρόλο στην προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του χώρου Σένγκεν. Μετά τη «δήλωση ετοιμότητας» της Κροατίας για την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης Σένγκεν με σκοπό την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν, η διαδικασία αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 2016–2020.

Στις 22 Οκτωβρίου 2019 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η Κροατία είχε λάβει τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων των σχετικών μερών του κεκτημένου του Σένγκεν και επιβεβαίωνε ότι η Κροατία συνεχίζει να τηρεί τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με το κεκτημένο του Σένγκεν, τις οποίες ανέλαβε κατά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησής της¹². Αναφερόταν επίσης ότι η Κροατία θα πρέπει να συνεχίσει να εργάζεται με συνέπεια για την υλοποίηση όλων των εν εξελίξει δράσεων, ιδίως στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, ώστε να διασφαλίζεται ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις.

Για την παρακολούθηση και την επαλήθευση της υλοποίησης των εν λόγω δράσεων στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, η Επιτροπή διοργάνωσε στοχευμένη επίσκεψη επαλήθευσης στην Κροατία από τις 23 έως τις 27 Νοεμβρίου 2020. Η επίσκεψη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κροατία είχε υλοποιήσει την πλειονότητα των δράσεων. Με βάση το αποτέλεσμα της επίσκεψης και την τελευταία έκθεση προόδου της Κροατίας σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τα εξωτερικά σύνορα, η Επιτροπή περάτωσε το σχέδιο δράσης στις 2 Φεβρουαρίου 2021.

Το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Δεκεμβρίου του 2021 επιβεβαίωσε το συμπέρασμα της Επιτροπής, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της 22ας Οκτωβρίου 2019, ότι η Κροατία έχει εκπληρώσει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων των μερών του κεκτημένου του Σένγκεν¹³. Επιπλέον, το Συμβούλιο κάλεσε την Κροατία να συνεχίσει να εργάζεται με συνέπεια για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν, καθώς και των δεσμεύσεων που συνδέονται με αυτό. Στις 29 Ιουνίου 2022 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κλήθηκε από το Συμβούλιο να γνωμοδοτήσει σχετικά με το σχέδιο απόφασης σχετικά με την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στη Δημοκρατία της Κροατίας. Το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου έλαβε θετική γνώμη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 10 Νοεμβρίου 2022.

Η Κροατία έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για να διασφαλίσει ότι οι έλεγχοι των εξωτερικών συνόρων συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την επαλήθευση της πλήρους εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν από την Κροατία [COM(2019) 497 final της 22ας Οκτωβρίου 2019].

¹³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εκπλήρωση των αναγκαίων προϋποθέσεων για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στην Κροατία (έγγραφο του Συμβουλίου 14883/21 της 9ης Δεκεμβρίου 2021).

δικαιώματα και έχει δεσμευτεί να επιδείξει «μηδενική ανοχή» έναντι κάθε είδους βίας. Η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι η Κροατία είναι το πρώτο κράτος μέλος που θέσπισε, τον Ιούνιο του 2021, ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης¹⁴, όπως προτείνεται στο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο¹⁵. Πρόκειται για ένα μοναδικό φόρουμ για την ανεξάρτητη παρακολούθηση των πρακτικών των συνοριοφυλάκων και της αστυνομίας, καθώς και για την αντιμετώπιση τυχόν ισχυρισμών για παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα, για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, μεταξύ άλλων μέσω της κατάρτισης των συνοριοφυλάκων και των αστυνομικών, σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία και τις εγγυήσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και για τη διασφάλιση βελτιώσεων στις εσωτερικές διαδικασίες. Ο μηχανισμός διασφαλίζει την άμεση συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών από την Κροατία και καθοδηγείται από ανεξάρτητη συμβουλευτική επιτροπή η οποία απαρτίζεται, μεταξύ άλλων, από δύο διαμεσολαβητές, συμπεριλαμβανομένου ενός διαμεσολαβητή για τα παιδιά, εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διακυβερνητικών οργανισμών.

Μετά από ένα έτος λειτουργίας του μηχανισμού, η τελική έκθεση του συντονιστικού συμβουλίου του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2022. Σ' αυτήν τη βάση, στις 27 Οκτωβρίου 2022 η συμβουλευτική επιτροπή επαίνεσε τις δραστηριότητες του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης, ιδίως την έναρξη εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ εμπειρογνομόνων και των κροατικών αρχών, που έδωσε συνέχεια στα συμπεράσματα του μηχανισμού, καθώς και τη διεξαγωγή είκοσι επιτόπιων αποστολών παρακολούθησης. Εξέδωσε επίσης συστάσεις για πιθανές περαιτέρω βελτιώσεις όσον αφορά τη διεύρυνση της εντολής, ώστε να περιλαμβάνει απροειδοποίητες παρακολουθήσεις, ιδίως στα πράσινα σύνορα, πρόσβαση σε πληροφορίες από το Υπουργείο Εσωτερικών και την ανάγκη διασφάλισης της συνεχούς εφαρμογής του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δέσμευση της κροατικής κυβέρνησης να διατηρήσει και να συνεχίσει να εφαρμόζει τον ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης και σημειώνει με ικανοποίηση ότι οι συστάσεις της συμβουλευτικής επιτροπής αντικατοπτρίζονται πλήρως στη νέα συμφωνία για την παράταση του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης, η οποία υπεγράφη στις 4 Νοεμβρίου 2022. Ειδικότερα, η νέα συμφωνία ορίζει ότι ο μηχανισμός θεσπίζεται για αυτόματα ανανεούμενες περιόδους 18 μηνών, διασφαλίζοντας, ως εκ τούτου, την επίτευξη των προβλεπόμενων στόχων του με διαρκή και βιώσιμο τρόπο, και προβλέπει τη δυνατότητα διενέργειας απροειδοποίητων παρακολουθήσεων ανά πάσα στιγμή σε οποιαδήποτε τοποθεσία, συμπεριλαμβανομένων των πράσινων συνόρων. Η εν λόγω συμφωνία προβλέπει επίσης ότι ο μηχανισμός θα μπορεί να απαιτεί την κίνηση επίσημων ερευνών από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς μετά τον

¹⁴ Ο μηχανισμός τέθηκε σε ισχύ στις 8 Ιουνίου 2021 βάσει της συμφωνίας μεταξύ των κροατικών αρχών και των ενδιαφερόμενων μερών της Κροατίας.

¹⁵ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 [COM(2020) 612 final].

εντοπισμό παρατυπιών και πιθανών παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Επιπλέον, η συμφωνία περιλαμβάνει ειδικούς μηχανισμούς για τη διασφάλιση αυξημένης αποτελεσματικότητας και διαφάνειας, μεταξύ άλλων για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με το ενδιαφερόμενο κοινό. Τέλος, η συμφωνία δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη συνεχή παρακολούθηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, διευκρινίζοντας ότι ο μηχανισμός παρακολουθεί τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλες τις περιστάσεις, με ιδιαίτερη προσοχή στο δικαίωμα αποτελεσματικής πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου και στη διεθνή προστασία, στον σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης, στην απαγόρευση της ομαδικής απέλασης, καθώς και στην απαγόρευση των βασανιστηρίων ή άλλων μορφών κακομεταχείρισης.

III. Αξιόλογο ιστορικό επιτευγμάτων όσον αφορά την ενίσχυση και τη στήριξη του χώρου Σένγκεν

Το αξιόλογο ιστορικό επιτευγμάτων της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Κροατίας αντιστοιχεί με το αξιόλογο ιστορικό επιτευγμάτων που σημειώθηκαν σταδιακά στο σύνολο του χώρου Σένγκεν. Ο χώρος Σένγκεν αναπτύσσεται συνεχώς και προσαρμόζεται στις νέες προκλήσεις και προτεραιότητες. Ο χώρος Σένγκεν είναι σήμερα ισχυρός και έτοιμος για τη νέα αυτή διεύρυνση, η οποία με τη σειρά της θα συμβάλει στην περαιτέρω αύξηση της ανθεκτικότητάς του, ιδίως ενόψει των νέων γεωπολιτικών προκλήσεων. Τα τελευταία 37 χρόνια, αναπτύχθηκε σταδιακά ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο και κοινά επιχειρησιακά εργαλεία για την καλύτερη προστασία του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα.

Το προσφάτως θεσπισθέν **σύστημα διακυβέρνησης Σένγκεν** εγγυάται ισχυρότερη λογοδοσία και κοινή ευθύνη για την προώθηση της εφαρμογής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Ο κύκλος Σένγκεν, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, καθορίζει τις δομές για μια συντονισμένη προσέγγιση όσον αφορά τις κοινές προκλήσεις και την ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου.

Η αρχιτεκτονική του Σένγκεν τελεί υπό συνεχή ανανέωση. Το νομικό πλαίσιο ενισχύεται συνεχώς και ήδη προσφέρει σήμερα μια ισχυρή βάση για την αποτελεσματική διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα εξακολουθούν να αποτελούν μέτρα έσχατης ανάγκης. Η επικείμενη αναθεώρηση του **κώδικα συνόρων του Σένγκεν**¹⁶ θα ενισχύσει περαιτέρω τους κανόνες, διασφαλίζοντας αυξημένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και πλήρη συντονισμό σε επίπεδο Ένωσης. Επιπλέον, υπάρχει αυξανόμενη ευαισθητοποίηση και αποφασιστικότητα από τα κράτη μέλη σχετικά με την ανάγκη να αντιμετωπιστεί με βιώσιμο τρόπο το ζήτημα των μακροχρόνιων ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ καταβάλλει εντατικές προσπάθειες για τη δημιουργία ενός από τα πλέον προηγμένα, από τεχνολογική άποψη, συστήματα διαχείρισης των συνόρων παγκοσμίως, τα οφέλη του οποίου είναι ήδη ορατά στην πράξη σήμερα. Η έναρξη

¹⁶ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα [COM(2021) 891 final της 14ης Δεκεμβρίου 2021].

λειτουργίας του αναβαθμισμένου Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν στις αρχές του 2023 και του συστήματος εισόδου/εξόδου τον Μάιο του 2023 θα προσφέρει πρόσθετη ασφάλεια στη διαχείριση των εξωτερικών μας συνόρων και στον χώρο Σένγκεν. Η **πλήρης νέα αρχιτεκτονική ΤΠ**, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS), αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία έως το τέλος του 2023 και, στη συνέχεια, η διαλειτουργικότητα θα συνδέσει τα ευρωπαϊκά συστήματα για τα σύνορα, τη μετανάστευση και την ασφάλεια. Μόλις τεθεί σε λειτουργία, όλες οι σχετικές και αρμόδιες εθνικές αρχές θα διαθέτουν πλήρεις, αξιόπιστες και ακριβείς πληροφορίες που χρειάζονται, με πλήρη σεβασμό των απαιτήσεων προστασίας των δεδομένων.

Ο **κώδικας θεωρήσεων**, ο οποίος άρχισε να ισχύει την περίοδο 2010-2011, αναθεωρήθηκε το 2020, προβλέποντας ταχύτερες και σαφέστερες διαδικασίες για τους ταξιδιώτες, ενώ ταυτόχρονα αύξησε τα διαθέσιμα εργαλεία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η αντικανονική μετανάστευση. Η νέα δυνατότητα χρήσης της μόχλευσης στον τομέα των θεωρήσεων προς τρίτες χώρες με τις οποίες η συνεργασία για την επανεισδοχή είναι ανεπαρκής έχει ήδη αποφέρει θετικά αποτελέσματα¹⁷. Το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις, το οποίο μεταρρυθμίστηκε πρόσφατα ώστε να συμπεριλάβει νέες λειτουργικές δυνατότητες (π.χ. ενσωμάτωση θεωρήσεων μακράς διάρκειας και αδειών διαμονής), στηρίζει αποτελεσματικά τις αρχές των κρατών μελών και επιτρέπει καλύτερους ελέγχους των αιτούντων θεώρηση προκειμένου να εντοπίζονται όσοι ενδέχεται να συνιστούν απειλή για την ασφάλεια ή να ενέχουν τον κίνδυνο κατάχρησης των κανόνων μετανάστευσης. Επιπλέον, η Ένωση συνέχισε να εργάζεται για να καταστεί ελκυστικότερος ο χώρος Σένγκεν, προσθέτοντας νέες τρίτες χώρες στον κατάλογο των χωρών οι υπήκοοι των οποίων μπορούν να ταξιδεύουν χωρίς θεώρηση στην ΕΕ και συνάπτοντας συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων με τρίτες χώρες. Η επικείμενη ψηφιοποίηση των διαδικασιών χορήγησης θεωρήσεων¹⁸ θα μετατρέψει την τρέχουσα διαδικασία υποβολής αιτήσεων σε έντυπη μορφή για τη χορήγηση θεώρησης σε ψηφιακή διαδικασία, καθιστώντας την ταχύτερη και ασφαλέστερη. Η ενιαία επιγραμμική πλατφόρμα θα προσδώσει ενωσιακή διάσταση στη διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων και θα δημιουργήσει ένα μοναδικό σημείο εισόδου για τους αιτούντες θεώρηση παγκοσμίως, αυξάνοντας έτσι την ελκυστικότητα της ΕΕ ως ταξιδιωτικού προορισμού.

¹⁷ Τον Ιούλιο του 2021 η Επιτροπή πρότεινε την επιβολή περιοριστικών μέτρων για τις θεωρήσεις σε τρεις χώρες: στο Μπανγκλαντές, στην Γκάμπια και στο Ιράκ. Τον Οκτώβριο, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο θέσπισε μέτρα για τις θεωρήσεις κατά της Γκάμπιας. Τον Νοέμβριο, λόγω της επακόλουθης βελτίωσης της συνεργασίας με το Μπανγκλαντές, το Συμβούλιο αποφάσισε εντέλει να μη δώσει συνέχεια στην πρόταση της Επιτροπής. Στην περίπτωση του Ιράκ, ως αποτέλεσμα των συζητήσεων που συνεχίστηκαν έως τον Δεκέμβριο, δεν θεσπίστηκαν μέτρα, καθώς δεν θεωρήθηκε κατάλληλη στιγμή δεδομένης της εποικοδομητικής συνεργασίας του Ιράκ στο πλαίσιο των εξελίξεων στα σύνορα ΕΕ–Λευκορωσίας.

¹⁸ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΚ) αριθ. 810/2009 και (ΕΕ) 2017/2226 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1683/95, (ΕΚ) αριθ. 333/2002, (ΕΚ) αριθ. 693/2003 και (ΕΚ) αριθ. 694/2003 του Συμβουλίου και της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, όσον αφορά την ψηφιοποίηση της διαδικασίας χορήγησης θεωρήσεων [COM(2022) 658 final της 27ης Απριλίου 2022].

Η άρτια διαχείριση των εξωτερικών συνόρων είναι καίριας σημασίας για την αντιστάθμιση της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, διασφαλίζοντας την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Η Ένωση και τα κράτη μέλη εργάζονται ενεργά για την επίτευξη μιας πλήρως αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής διαχείρισης των συνόρων στην πράξη¹⁹, συμπεριλαμβανομένων δράσεων για την αποτελεσματικότερη επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς δικαίωμα παραμονής²⁰. Επιπλέον, η σύσταση της **Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής** και η καθημερινή εφαρμογή της ενισχυμένης εντολής της²¹ ήταν μεταξύ των αποφάσεων-ορόσημο που έλαβε η Ένωση για την πλήρη εκπλήρωση των επιταγών του Σένγκεν. Η ασφάλεια και η λειτουργία του χώρου Σένγκεν υποστηρίζονται επίσης από την αποτελεσματική εφαρμογή του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα σε στενή συνεργασία με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής. Η συνεργασία αυτή εγγυάται ότι ο έλεγχος των εμπορευμάτων είναι άρτια ενσωματωμένος στις ίδιες διαδικασίες ασφαλείας.

Ένας ισχυρότερος χώρος Σένγκεν συμβάλλει επίσης στην καλύτερη **αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας**. Η κατάργηση των συνοριακών ελέγχων επέτρεψε στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν αστυνομικούς πόρους για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της εσωτερικής τρομοκρατίας με πιο στοχευμένο τρόπο. Οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών²² είναι σε θέση να ανταλλάσσουν πληροφορίες με αποδοτικότερο τρόπο ως αποτέλεσμα της αυξημένης χρήσης των εργαλείων και των μέσων της ΕΕ. Αυτό έχει οδηγήσει σε καλύτερο συντονισμό των ερευνητικών δράσεων. Με βάση τις νομοθετικές προτάσεις που υπέβαλε η Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2021, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σημειώνουν πρόοδο στο νομοθετικό έργο για την περαιτέρω ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να καταλήξουν σύντομα σε συμφωνία όσον αφορά την πρόταση οδηγίας σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών²³. Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποβάλει έως το τέλος του έτους νομοθετική πρόταση κανονισμού σχετικά με τη συλλογή και τη διαβίβαση εκ των

¹⁹ Στις 24 Μαΐου 2022 η Επιτροπή υπέβαλε έγγραφο πολιτικής για την ανάπτυξη πολυετούς στρατηγικής πολιτικής για την ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή. Κατόπιν της συμβολής του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή θα εκδώσει την ανακοίνωση για τη θέσπιση της πολυετούς στρατηγικής πολιτικής, η οποία θα κατευθύνει την εφαρμογή της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων στο πλαίσιο του πενταετούς κύκλου πολιτικής.

²⁰ Ο συντονιστής επιστροφών που διορίστηκε τον περασμένο Ιούνιο διευθύνει ένα δίκτυο υψηλού επιπέδου, το οποίο περιλαμβάνει εκπροσώπους των κρατών μελών και τον Frontex, με σκοπό την άρση των εμποδίων στις επιστροφές, την ενίσχυση των εθνικών ικανοτήτων και την ενίσχυση της συνοχής της δράσης της ΕΕ.

²¹ Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της νέας εντολής, ο Οργανισμός έχει εντείνει σημαντικά τη στήριξή του προς τα κράτη μέλη σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επιστροφής, μεταξύ άλλων όσον αφορά την οικειοθελή επιστροφή και την επανένταξη, εδραιώνοντας τον ρόλο του ως επιχειρησιακού βραχίονα της ΕΕ για τις επιστροφές. Το 2021 πραγματοποιήθηκαν επιστροφές περισσότερων από 17 000 ατόμων με τη βοήθεια του Οργανισμού.

²² Οι αρμόδιες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

²³ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών και την κατάργηση της απόφασης-πλασιού 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου [COM(2021) 782 final της 8ης Δεκεμβρίου 2021].

προτέρων πληροφοριών για τους επιβάτες (API) με στόχο την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος και της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων για επιλεγμένες πτήσεις εντός της ΕΕ.

Δεδομένου ότι η ανάληψη δράσης σε εθνικό επίπεδο από μόνη της δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των διακρατικών προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας, οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών αξιοποιούν ολοένα και περισσότερο τη στήριξη και την εμπειρογνώσια που προσφέρει η Ευρωπόλ —ο οργανισμός της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου— με στόχο την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Η πρόσφατη έναρξη ισχύος της ενισχυμένης εντολής της **Ευρωπόλ** ενισχύει περαιτέρω τα μέσα που έχει στη διάθεσή του ο Οργανισμός για να στηρίζει τα κράτη μέλη στις έρευνές τους σχετικά με το διασυνοριακό σοβαρό έγκλημα και την τρομοκρατία, για παράδειγμα με την επεξεργασία μαζικών δεδομένων, τη συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς ή το έργο για την καινοτομία και την τεχνητή νοημοσύνη για τη στήριξη της επιβολής του νόμου²⁴. Η Ευρωπόλ έχει επίσης εντείνει τη στήριξή της προς τα κράτη μέλη για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας μέσω του Ευρωπαϊκού Αντιτρομοκρατικού Κέντρου της. Τα κράτη μέλη συμμετέχουν επίσης ενεργά στην Ευρωπαϊκή Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT) ως το συνολικό πλαίσιο συνεργασίας για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζει την ΕΕ²⁵, με αυξημένη χρηματοδοτική στήριξη από την Ένωση.

Τα κράτη μέλη ενισχύουν την **επιχειρησιακή συνεργασία** τους εφαρμόζοντας τη σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου, με τη χρήση διασυνοριακών καταδιώξεων και παρακολουθήσεων, κοινών επιχειρήσεων ή κοινών περιπολιών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος²⁶. Η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη στην προώθηση των δράσεων που ορίζονται στη σύσταση, μεταξύ άλλων με χρηματοδότηση από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας. Τα κράτη μέλη συνεργάζονται επίσης μέσω κοινών αστυνομικών ελέγχων που διενεργούν σε παραμεθόριες περιοχές, σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/991 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/794, όσον αφορά τη συνεργασία της Ευρωπόλ με ιδιωτικούς φορείς, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ευρωπόλ προς υποστήριξη ποινικών ερευνών και τον ρόλο της Ευρωπόλ στην έρευνα και την καινοτομία.

²⁵ Για παράδειγμα, οι αρχές επιβολής του νόμου στόχευαν από κοινού τη διακίνηση πυροβόλων όπλων, τη διακίνηση ναρκωτικών, την παράνομη διακίνηση μεταναστών και την εμπορία ανθρώπων κατά τη διάρκεια συντονισμένων ημερών κοινής δράσης της EMPACT από τις 26 έως τις 29 Οκτωβρίου. Οι επιχειρησιακές δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν 28 χώρες σε ολόκληρη την Ευρώπη υποστηρίχθηκαν επίσης από την Eurojust, τον Frontex, την Ιντερπόλ, το Κέντρο επιβολής του νόμου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (SELEC) και άλλους διεθνείς οργανισμούς. Οι ημέρες κοινής δράσης της EMPACT σχεδιάστηκαν με γνώμονα μια προσέγγιση βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών, η οποία περιλάμβανε τη συνεργασία σχεδόν 16 000 υπαλλήλων και είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, 382 συλλήψεις υπόπτων, τον εντοπισμό 2 476 παράνομων εισόδων και την κίνηση 130 νέων ερευνών. https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/382-arrests-during-joint-actions-against-traffickers-using-balkan-route?mtm_campaign=newsletter

²⁶ Σύσταση (ΕΕ) 2022/915 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου.

τους αναλογικούς αστυνομικούς ελέγχους και την αστυνομική συνεργασία στον χώρο Σένγκεν²⁷.

Τέλος, για έναν ισχυρό χώρο Σένγκεν που λειτουργεί εύρυθμα, απαιτείται όχι μόνο η ορθή εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν αλλά και η στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά άλλα συμπληρωματικά μέτρα, μεταξύ άλλων στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου. Έχουν καταβληθεί και θα συνεχίσουν να καταβάλλονται πολλές προσπάθειες για τη διασφάλιση της **αποτελεσματικής διαχείρισης των μεταναστευτικών προκλήσεων**. Σε συνέχεια της δήλωσης σχετικά με τον εθελοντικό μηχανισμό αλληλεγγύης που συμφωνήθηκε τον Ιούνιο, η Επιτροπή διευκολύνει το έργο των κρατών μελών για την εξεύρεση κοινών λύσεων στο ζήτημα των μη επιτρεπόμενων δευτερογενών μετακινήσεων. Ειδικότερα, μετά τις συζητήσεις κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής επαφών σχετικά με τον κανονισμό Δουβλίνο III, η οποία διεξήχθη στις 24 Ιουνίου 2022, τα κράτη μέλη, η Επιτροπή και ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) συμφώνησαν να εκπονήσουν χάρτη πορείας για τη βελτίωση και τη διασφάλιση της εκτέλεσης των μεταφορών δυνάμει του εν λόγω κανονισμού σε όλα τα κράτη μέλη. Η συνεργασία με βάση τις δράσεις που προσδιορίζονται συλλογικά στον εν λόγω χάρτη πορείας θα συμβάλει στην επίτευξη απτών βελτιώσεων στο σύστημα του Δουβλίνου, το οποίο είναι ζωτικής σημασίας για τη συνέχιση της οικοδόμησης εμπιστοσύνης.

Ταυτόχρονα, είναι εξαιρετικά σημαντική η αποφασιστική πρόοδος όσον αφορά την έγκριση του Συμφώνου, δεδομένου ότι περιλαμβάνει λύσεις που είναι αναγκαίες για τη συμβολή στην αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης, τη στενότερη συνεργασία και τον επιμερισμό των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν την αμοιβαία εμπιστοσύνη και, ως εκ τούτου, υποστηρίζοντας έναν ισχυρό χώρο Σένγκεν.

IV. Πλήρης αξιοποίηση του δυναμικού του Σένγκεν

Η προσχώρηση της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Κροατίας στον χώρο Σένγκεν ανταποκρίνεται τόσο στην ευρωπαϊκή υπόσχεση όσο και στη θεμιτή προσδοκία ότι η προσχώρηση θα ακολουθήσει όταν επαληθευτούν και εκπληρωθούν όλες οι συμφωνηθείσες προϋποθέσεις. Ο ευρωπαϊκός πληθυσμός υποστηρίζει σθεναρά τον χώρο Σένγκεν²⁸ και θα πρέπει να αποφευχθούν τυχόν συνεχιζόμενες καθυστερήσεις στην άσκηση των δικαιωμάτων των Βουλγάρων, Ρουμάνων και Κροατών πολιτών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η προεδρία του Συμβουλίου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν επιδείξει σταθερή προσήλωση σε αυτό το νέο κύμα προσχώρησης σε έναν χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα και έχουν παράσχει πλήρη και συνεχή πολιτική και τεχνική υποστήριξη στη διαδικασία αυτή.

Η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Κροατία είναι έτοιμες να εφαρμόσουν πλήρως το κεκτημένο του Σένγκεν και να προσχωρήσουν στον χώρο Σένγκεν. Η προσχώρησή τους είναι ζωτικής σημασίας για τη συνεχή και ενισχυμένη αμοιβαία εμπιστοσύνη στον χώρο Σένγκεν. Επιπλέον, η προσχώρησή τους θα συμβάλει στην εξάλειψη των φραγμών εντός της ενιαίας

²⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2017/820 της Επιτροπής, της 12ης Μαΐου 2017, σχετικά με τους αναλογικούς αστυνομικούς ελέγχους και την αστυνομική συνεργασία στον χώρο Σένγκεν.

²⁸ Ευρωβαρόμετρο, Χειμώνας 2021/2022.

αγοράς, κυρίως όσον αφορά τη διευκόλυνση των ροών μεταφορών, καθώς και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του αναπτυξιακού δυναμικού της ΕΕ. Η προσθήκη του εξαιρετικά καταρτισμένου και ειδικού προσωπικού της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Κροατίας, των προηγμένων υποδομών και της τεχνογνωσίας τους στη συλλογική εργαλειοθήκη για τη διαχείριση του χώρου Σένγκεν θα ενισχύσει τη διαχείριση των συνόρων και την ασφάλεια στο σύνολο της ΕΕ. Με τη σειρά τους, αυτά τα νέα μέλη του χώρου Σένγκεν θα είναι επίσης σε θέση να αξιοποιήσουν πλήρως όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, όπως αυτά που συνδέονται με το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις και με τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας. Αυτό θα οδηγήσει επίσης σε ισχυρότερη και πιο ομαλή διαχείριση της μετανάστευσης, τόσο με τρίτες χώρες ιδίως στην ευρωπαϊκή γειτονία, όσο και στα εξωτερικά μας σύνορα, καθώς και μεταξύ των κρατών μελών.

Ένας διευρυμένος χώρος Σένγκεν θα καταστήσει την ΕΕ ισχυρότερη ως Ένωση, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στην παγκόσμια σκηνή. Θα καταστήσει την Ένωση **πιο ισχυρή** — μέσω της ενισχυμένης προστασίας των κοινών εξωτερικών συνόρων μας και της αποτελεσματικής αστυνομικής συνεργασίας—, **πιο ευημερούσα** —εξαλείφοντας τον χαμένο χρόνο στα σύνορα και διευκολύνοντας τις επαφές μεταξύ ανθρώπων και επιχειρήσεων— και **πιο ελκυστική** —επεκτείνοντας σημαντικά τον μεγαλύτερο παγκοσμίως κοινό χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα.

Το Συμβούλιο Σένγκεν έχει πλέον την ευκαιρία να λάβει μια ιστορική απόφαση τον Δεκέμβριο. Η Επιτροπή καλεί όλα τα κράτη μέλη να στηρίξουν πλήρως την τσεχική προεδρία στα τελευταία βήματα προς την πραγμάτωση αυτού του στόχου, σύμφωνα με τις πράξεις προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, καθώς και της Κροατίας, του 2005 και του 2011 αντίστοιχα.